

Κωνσταντῖνος Χαρίλ. Καραγκούνης

Ἐπίκουρος Καθηγητῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Διευθυντῆς τοῦ Τομέα Ψαλμικῆς Τέχνης καὶ Μουσικολογίας τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου.

E-mail: kxkaragounis@gmail.com

ΤΟ ΘΑΒΩΡΙΟΝ ΦΩΣ

Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος μέσα ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη ὑμνογραφία

Ποῖός θα μπορούσε νὰ παρουσιάσει τὸ γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καλύτερα ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ὀρθόδοξη ὑμνογραφία; Νομίζω κανείς. Γι' αὐτό, ἀς μοῦ επιτραπεί, ἀντὶ οἰποιοῦδήποτε ἄλλου λόγου, νὰ δανειστώ τὸν πατερικὸ θεολογικὸ νοῦ καὶ νὰ περιγράψω με λακωνικὸ τρόπο ἓνα ἀπὸ τὰ συγκλονιστικώτερα ἐπὶ γῆς θαύματα τοῦ Θεανθρώπου, τὴ Μεταμόρφωσή Του, ὅπως μεστὰ καὶ εὐστοχα τὸ περιέγραψαν ἅγιοι ὑμνογράφοι πατέρες, μέσα ἀπὸ τὰ κορυφαία δημιουργήματά τους, τοὺς ὀρθόδοξους ὕμνους.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, γνῶριζε τὸν καιρὸ τοῦ Μαρτυρίου Του. Γνῶριζε, φυσικά, καὶ τὴν κατάληξή που θα εἶχε ἡ ομάδα τῶν Μαθητῶν Του: ὁ ἓνας προδότης, ὁ ἄλλος ἀρνητῆς, οἱ λοιποὶ ἀτολμοὶ φυγάδες, ἐπρόκειτο νὰ δοῦν τὸ Δάσκαλό τους στὸ Σταυρό: τὸν Κύριο τοῦ νερού, που Τὸν εἶδαν νὰ το μεταλλάσσει σὲ κρασί· τοῦ ψωμιού, που Τὸν εἶδαν νὰ το πολλαπλασιάζει· τῶν ψαριῶν, που Τὸν εἶδαν νὰ τα διατάζει νὰ μαζωχτοῦν στὰ δῖχτυα τους· τοῦ ἀνέμου, που Τὸν ἀκούσαν νὰ τὸν φιμώνει· τῶν ἀσθενειῶν τοῦ λαοῦ, που Τὸν εἶδαν νὰ πῆς ἐξαλείφει· τὸν Κύριο τοῦ θανάτου, που Τὸν εἶδαν νὰ τὸν καταργεῖ· τὸν Κύριο τῶν δαιμονίων, που τὰ εἶδαν νὰ φρίττουν ἀπὸ τὴν παρουσία Του, νὰ Τὸν προσκυνοῦν καὶ νὰ υποτάσσονται σὲ Αὐτόν... Αὐτόν, τὸν Κύριο τῶν «επουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων», οἱ Μαθητῆς σύντομα θα Τὸν ἀντίκριζαν συρόμενο «ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν», σταυρωμένο ὡς ἀδύναμο θνητὸ καὶ «νικημένο» -κατὰ τὸ φαινόμενο- ἀπὸ τὸν θάνατο. Πόσο μεγάλος πειρασμός γιὰ τοὺς Μαθητῆς! Ὁ μεγαλύτερος, που θα μπορούσε νὰ δεχθεῖ ἄνθρωπος. Γι' αὐτό ὁ Ἰησοῦς Χριστός, «μικρὸν προ τοῦ Πάθους Του», λίγο πρὶν τὴ Σταύρωσή Του, ἀποκαλύπτεται στους Μαθητῆς με τὴν Μεταμόρφωσή Του, γιὰ νὰ βεβαιωθοῦν, ὅτι Αὐτός εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος Σαββαῶθ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὁ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου, ὁ

αναμενόμενος Σωτήρας του Ισραήλ και των εθνών. Κάλεσε και ως μάρτυρές Του, τον Μωυσή ως εγγυητή του Νόμου και τον Ηλία ως πρόδρομο των Εσχάτων. Και όλο αυτό, όπως λέει ο υμνογράφος, «ίνα, όταν Τον ίδωσι σταυρούμενοι (οι Μαθητές), το μεν Πάθος νοήσωσιν εκούσιον». Να καταλάβουν, ότι ο Μεσσίας θα ήταν παθητός από επιλογή Του. «Εαυτόν παρέδωκε ίνα σταυρωθή», μόνος Του, όχι από αδυναμία, αλλά από υπέρτατη δύναμη και, βέβαια, απερίγραπτη αγάπη.

«Μετεμορφώθης εν τω Όρει, Χριστέ ο Θεός, δείξας τοις Μαθηταίς Σου την Δόξαν Σου...», σημειώνει ο υμνογράφος τού Απολυτικίου τής Εορτής. Ποιά είναι, όμως, η Δόξα του Ιησού Χριστού, που αποκάλυψε στην ανθρωπότητα –μέσω των Μαθητών Του– κατά τη Μεταμόρφωσή Του; Αναμφισβήτητα, ήταν η Θεότητά Του. Μα, οράται η Θεότητα; Ούτε αυτοί οι ασώματοι Άγγελοι δεν βλέπουν τον Άγιο Τριαδικό Θεό, πώς Τον αντίκρισαν οι σάρκιοι, οι θνητοί Μαθητές; Ο ίδιος υμνογράφος δίνει την απάντηση: «...δείξας τοις Μαθηταίς Σου την Δόξαν Σου, καθώς ηδύναντο (αυτοί, το υποκείμενο)». Ο Κύριος, κατά τη Μεταμόρφωσή Του, αποκάλυψε μια απειροελάχιστη δόση της Δόξας Του, τόση όση μπορούσαν να δουν, να αντέξουν οι Μαθητές. Είναι βέβαιο, ότι δεν είδαν όλοι οι Μαθητές ακριβώς το ίδιο θέαμα στη Μεταμόρφωση, αλλά είδαν ο καθένας όσο και ό,τι μπορούσε να δει κατά το βαθμό της πνευματικής του προόδου· ό,τι είχε καταφέρει, να μπορεί να βλέπει. Κατά πως είναι, δηλαδή, η κόλαση και ο Παράδεισος. Ο καθένας μας εκεί θα εισπράττει μία δόση θείκης Δόξης, την οποία, κατά το μέτρο τής πνευματικής του προόδου ή της αστοχίας τού επίγειου βίου του, θα εκλαμβάνει είτε ως φως, είτε ως φωτιά...

Αυτό το, παραπάνω, «καθώς ηδύναντο», άλλος υμνογράφος το λέει «ως εχώρουν»: «Επί του Όρους μετεμορφώθης // και ως εχώρουν οι Μαθητές Σου, // την Δόξαν σου... εθεάσαντο.» Όσο τους έπαιρνε, τόσο είδαν· άλλος σε ένα βαθμό, άλλος σε άλλο, αλλά όλοι, άσχετα με την «ποσότητα», είδαν την ίδια Δόξα. Με ποιά μορφή; Με τη μορφή του φωτός. Ήταν φως, όπως το εννοούμε εμείς οι άνθρωποι; Όχι, βέβαια· γιατί το δικό μας φως είναι κτιστό. Προέρχεται από κτίσματα τού Θεού ή του ανθρώπου: τον Ήλιο, τη φωτιά, το κερί, τη λάμπα... Οι μάρτυρες τού γεγονότος, οι Ευαγγελιστές, και οι ιεροί υμνογράφοι είναι κατηγορηματικοί: «Τα δε ιμάτια αυτού εγένοντο λευκά ΩΣ το φως», δηλαδή, κάτι σαν φως. Όχι φως, αλλά κάτι ΣΑΝ φως. Μια λάμψη απερίγραπτη, που δεν την είχαν δει άλλη φορά μάτια ανθρώπου. Πώς να την είχαν δει; Αφού δεν είχε ποτέ, έως τότε, αποκαλυφθή. Ο θεόπτης Μωυσής, στη φλεγόμενη βάτο, είδε το Θεό σαν κοινή φωτιά. Το φως

της Μεταμορφώσεως δεν ήταν άξιος να το δει. Οι ταπεινοί Μαθητές είδαν τη Δόξα του Ιησού Χριστού ως φως για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, γιατί η αποκάλυψη του Κυρίου έρχεται στον κόσμο σταδιακά, όσο ο κόσμος καθαρίζεται. Ο Χριστός, «το Φως το αληθινόν, το φωτίζον και αγιάζον πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον», που λέει η πρωινή ευχή, το «ιλαρόν Φως», που ψάλλουμε στον εσπερινό ύμνο, αποκάλυψε, τότε, στην Μεταμόρφωσή Του, το άκτιστο Φως της Θεότητός Του. Ο ιερός υμνογράφος μαρτυρεί, ότι είναι «αίδιον» φως, όταν ικετεύει: «Λάμψον και ημίν τις αμαρτωλούς το Φως Σου το αίδιον», δηλαδή, το άναρχο (χωρίς αρχή) και ατελεύτητο (χωρίς τέλος) Φως. Είναι αίδιο το Θαβώριο Φως, που είδαν οι Μαθητές, γιατί και ο Άγιος Τριαδικός Θεός είναι αίδιος, ο μόνος «α-ίδιος» (που δεν έχει ίδιο Του), ο δε Ιησούς Χριστός, πάλι κατά τον υμνογράφο μας, είναι «του Πατρός το απαύγασμα» (έκφραση που επίσης παραπέμπει σε φως). Για να αιτιολογήσουμε δε αυτό που γράψαμε παραπάνω, ότι ο Κύριος αποκαλύπτεται σταδιακά στη δημιουργία Του, στο βαθμό που αυτή αγιάζεται και καθαρίζεται, εφόσον «αποτάσσεται» το διάβολο και τα έργα του, θυμίζουμε, ότι αυτό το άκτιστο και αίδιο Φως, το Θαβώριο Φως, είναι που επιβραβεύει του αγωνιστές της νοεράς προσευχής, όσους αδιάκοπα επικαλούνται το έλεος του Ιησού Χριστού («Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με»)· και όχι μόνο. Είναι το «αληθινό Φως», αυτό που βλέπουμε σε κάθε Θεία Λειτουργία, όταν μεταλαμβάνουμε Σώμα και Αίμα Χριστού και γεμάτοι ευγνωμοσύνη ψάλλουμε: «Είδομεν το Φως το αληθινόν...»

Μπορεί να ικετεύουμε και εμείς μαζί με τον υμνογράφο, «λάμψον και ημίν τις αμαρτωλούς το Φως Σου το αίδιον, πρεσβείαις της Θεοτόκου, Φωτοδότα...» Κύριε, αλλά δεν αρκούμε μόνοι μας. Χρειαζόμαστε τη μεσιτεία και την πρεσβεία της Κυρίας Θεοτόκου, για να οδηγήσει το αίτημά μας στον Υιό και Θεό της. Τί σοφά που τακτοποίησε ο Κύριος την Εορτή Του, μέσα στον μήνα της Παναγίας Μητέρας Του!

Βόλος, 04 Αυγούστου 2017

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Το παρόν άρθρο δημοσιεύθηκε στην ημερήσια εφημερίδα της Μαγνησίας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» την Κυριακή 13 Αυγούστου, ημέρα της Αποδόσεως της εορτής της Μεταμορφώσεως.